

Přílohy:

1. Dotazník pro ředitelky/vedoucí učitelky mateřských škol	1
2. Grafy	9
3. Tabulky k vyhodnocení předpokladů	23
4. Komentáře k otevřeným otázkám	24
5. Příklady z vlastní praxe, prezentace zkušeností, příklady projektů v MŠ, jejich přínos pro děti a pedagogy, využití v práci školy, obrazová příloha	40

Příloha č. 1: Dotazník

V emailu zaslaném školám byl průvodní dopis shodný s uvedeným níže a link <http://www.lit.cz/blankafamfulikova/> . Po kliknutí se otevřela webová stránka s tímto obsahem:

Vážená paní ředitelko,

jsem ředitelkou malé venkovské MŠ a studuji 3. ročník bakalářského studia „Školský management“ na Pedagogické fakultě UK v Praze. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku, který je součástí mé závěrečné bakalářské práce, v níž se zabývám **využitím informačně komunikačních technologií (ICT) jako prostředku profesního i osobního růstu pedagogů MŠ.**

Vím, že jste řízením školy velmi zaneprázdněné, tuto situaci dobře znám, ale bez Vaší ochoty pomoci, bez Vašich názorů, bych průzkum bohužel nemohla uskutečnit.

Předem děkuji za Váš čas věnovaný vyplnění dotazníku.

Budete-li mít zájem o výsledky a zjištěné skutečnosti, ráda Vám je zašlu. Stačí na konci dotazníku napsat svou e-mailovou adresu.

S pozdravem

Blanka Famfulíková, MŠ Dolní Újezd u Litomyšle.

[e-mail : famfulikova@lit.cz](mailto:famfulikova@lit.cz)

Při vyplňování zaškrtněte, prosím, hodící se odpověď, případně okomentujte.

Poté, na konci dotazníku, klikněte na tlačítko **odeslat**.

1. Mají pedagogové ve Vaší mateřské škole možnost práce s PC?

- ano ne

2. Mají na pracovišti přístup k internetu?

- ano ne

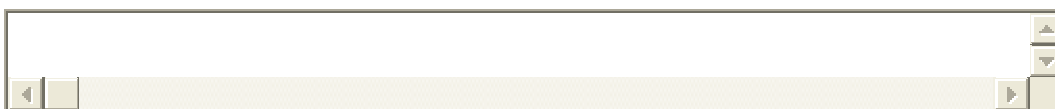
3. Využívají PC a informace přístupné na internetu k přípravě na přímou práci s dětmi?

- ano často občas ne

4. Jestliže ne, co je, dle Vašeho názoru, překážkou? (vyberte možnost, případně okomentujte)

- obava, že nezvládnou práci s PC a ICT
- nemají zájem
- nedostatek dovedností – neumí to
- určitá setrvačnost
- časová náročnost
- nemyslím, že by to bylo přínosné
- vedení školy to nepožaduje
- finančně neohodnocené

jiný důvod

5. Pomáhá Vám ICT technologie nějakým způsobem v profilaci Vaší školy?

5.1 projekt s jinou školou (v ČR nebo zahraniční)

měli jsme   probíhá   máme opakovaně   ne

5.2 komunikujeme s jinými MŠ e-maily, web kamera , skype,ICQ

ano běžně   občas   ne

5.3 využíváme dataprojektor, interaktivní tabuli

ano běžně   občas   ne

5.4 využíváme výukové programy na PC pro děti

ano běžně   občas   ne

5.5 zpracováváme fotodokumentaci na PC (grafické editory)

ano běžně   občas   ne

5.6 hledáme materiály, nápady, informace na internetu, web.stránky

(pokud ano, uveďte, prosím, které)

ano běžně   občas   ne

komentář

5.7 možnost získání grantů a dotací

- o možnosti víme, žádali jsme o dotaci nebo grant
- o možnosti víme, nežádali jsme
- nevíme o této možnosti
- nehodláme využít

6. Mají pedagogové Vaší školy zájem o vzdělávání a získávání dovedností pro práci s ICT?

- ano   spíše ano   spíše ne   ne

7. Kolik pedagogických pracovníků (kromě ředitelky) na škole pracuje s IC technologiemi?

- jeden   všichni   nikdo

8. Absolvovali proškolení v oblasti ICT? Jakou získali úroveň („Z“, „P“, jinou) ?

- ano   ne

pokud ano jaká úroveň:

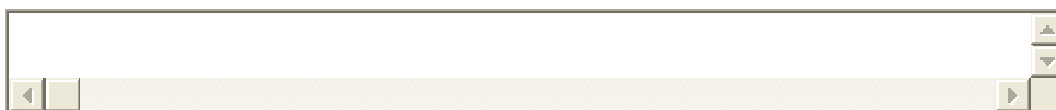
9. Je pro vás práce s ICT zálibou, koníčkem

- ano   spíše ano   spíše ne   ne

10. Čím motivujete své zaměstnankyně, aby pracovaly s ICT pro potřeby školy?

- nenároková složka platu
- mimořádná odměna
- formální uznání (pochvala)
- sdílení cílů, koncepce školy, pocit spoluzodpovědnosti za prestiž, jméno školy

případný komentář

11. Má Vaše MŠ vlastní webové stránky?

- ano
- ne

12. Vidíte v použití ICT možnost dalšího vzdělávání a osobního růstu pedagogů Vaší školy?

12.1 Vzdělávání přes internet – on-line kurzy

- možnost využíváme
- o možnosti víme, nevyužíváme
- nevíme o této možnosti
- nehodláme využít

12.2 Komunikační technologie jsou pro nás zdrojem pedagogické inspirace, nápadů, příkladů projektů, materiálů

- ano   ano, občas   jen zřídka   nejsou

12.3 Využívání ICT a možnosti s tím spojené jsou pro pedagogy naší školy motivací ke studiu cizího jazyka

- ano   spíše ano   spíše ne   rozhodně ne

13. Využili jste již někdy nějakého grantu nebo dotace v oblasti DVPP?

- ano
 ne, ale plánujeme
 nevíme o této možnosti
 neplánujeme využít

14. Účastnili jste se někdy nějakého vzdělávacího projektu se školou (MŠ) v zahraničí?

- ano
 ne, ale plánujeme
 nevíme o této možnosti
 nemáme zájem

případný komentář

15. Účastnil se již některý pedagog Vaší školy zahraničního semináře nebo návštěvy zahraniční mateřské či jiné školy (Socrates, Arion atp.)?

- ano, zúčastnil
- ne, ale plánujeme
- nevíme o této možnosti
- nemáme zájem

případný komentář

16. Mohla by být spolupráce s MŠ v zahraničí podle Vašeho názoru přínosem pro práci s dětmi?

- ano, jistě
- ne
- nemohu posoudit
- nevím

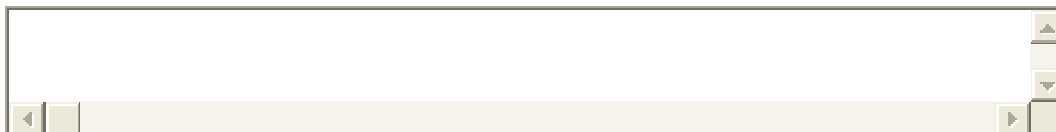
17. Ovládá někdo z pedagogů alespoň jeden cizí jazyk?

- ano, jeden cizí jazyk   více než jeden cizí jazyk   ne

18. Účastnili jste se někdy vzdělávacího semináře e-Twinning, případně je Vaše škola zaregistrována na web. stránkách?

- zúčastnili, jsme zaregistrovaní
- zúčastnili, nejsme zaregistrovaní
- nevíme o této možnosti
- nemáme zájem

19. Je podle Vašeho názoru možné obohatit výchovu dětí již v předškolním věku o evropskou dimenzi ve vzdělávání – o výchovu evropského občana? (RVP - Oblast Dítě a svět) Dle Vašeho názoru jakým způsobem konkrétně?

Chcete-li znát výsledky průzkumu, napište zde Vaši e-mailovou adresu. V opačném případě je dotazník anonymní.

Vaše e-mailová adresa:

Děkuji Vám za Váš čas věnovaný vyplnění dotazníku.

S pozdravem

Famfulíková Blanka

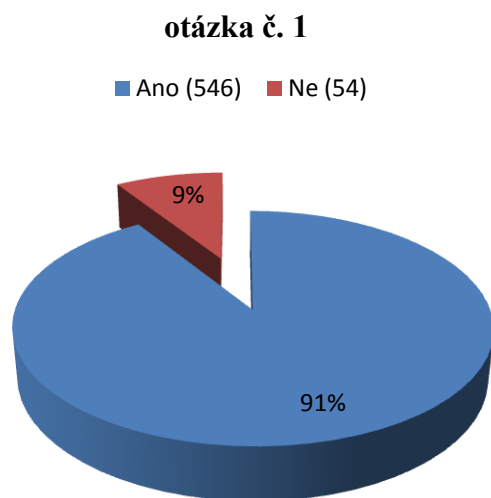
MŠ Dolní Újezd, okres Svitavy

[e-mail : famfulikova@lit.cz](mailto:famfulikova@lit.cz)

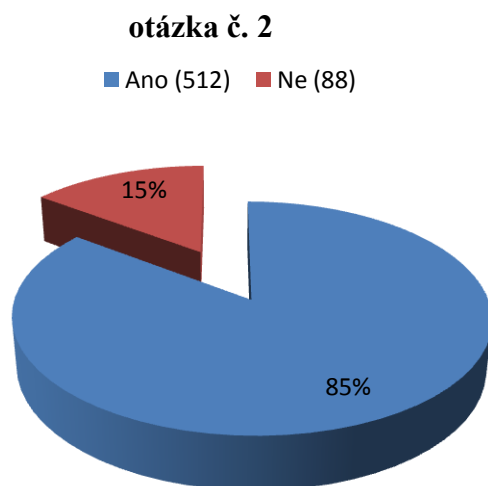

Příloha č. 2 Grafy

Otázka č. 1 : Mají pedagogové ve Vaší mateřské škole možnost práce s PC?

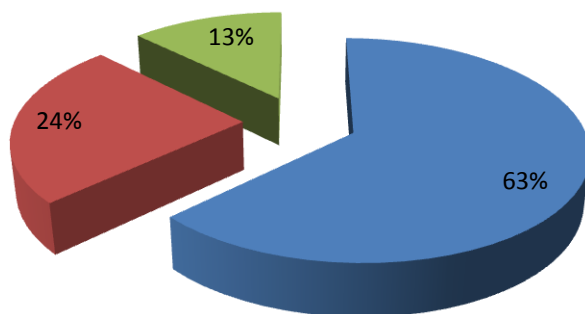
Otázka č. 2: Mají na pracovišti přístup k internetu?

Otázka č.3: Využívají PC a informace přístupné na internetu k přípravě na přímou práci s dětmi?

otázka č. 3

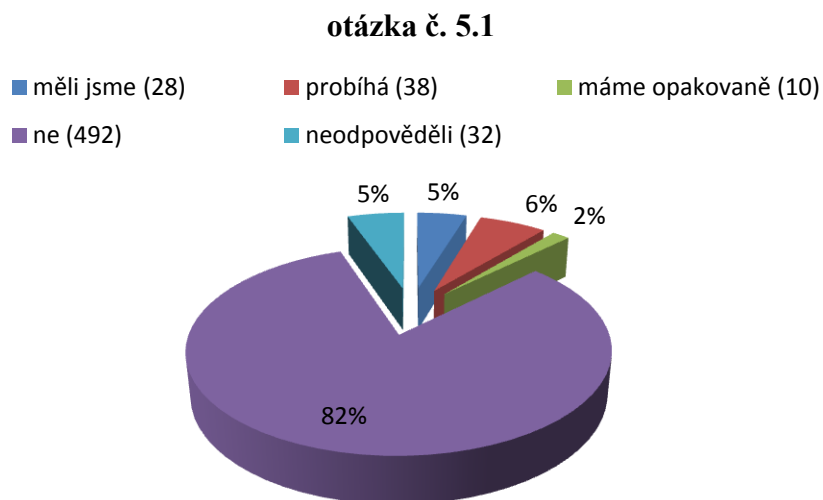
■ Ano občas (378) ■ Často (146) ■ Ne (76)

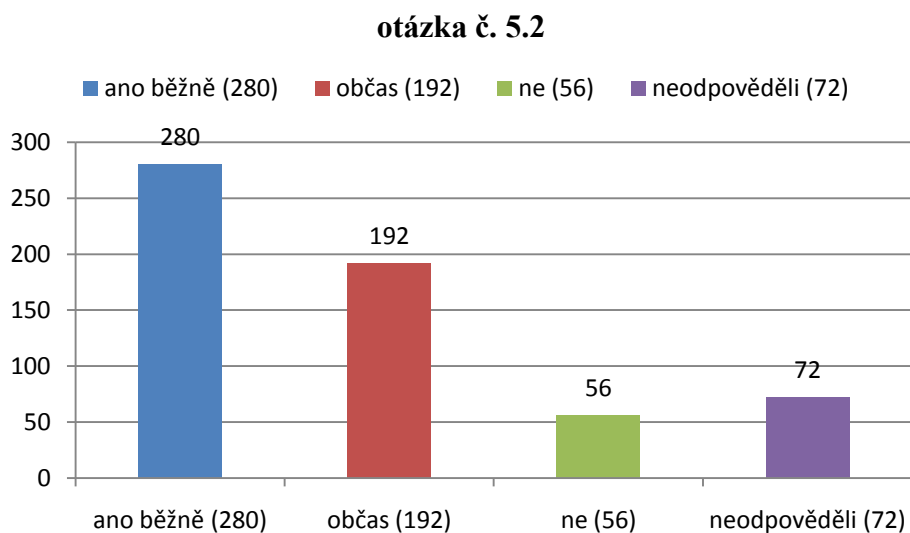
Otázka č. 4: Jestliže ne, co je dle Vašeho názoru překážkou?

Možná odpověď :	Počet odpovědí :
Obava, že nezvládnou práci s PC,ICT	58
Nemají zájem	40
Nedostatek dovedností	84
Setrvačnost	88
Časová náročnost	90
Nemyslí, že by to bylo přínosné	10
Vedení školy to nepožaduje	16
Finančně neohodnocené	12
Jiný důvod: (není PC, jen 1 PC v ředitelně)	28

**Otázka č. 5: Pomáhá Vám IC technologie nějakým způsobem v profilaci školy?
5.1 : projekt s jinou školou v ČR nebo zahraničí**

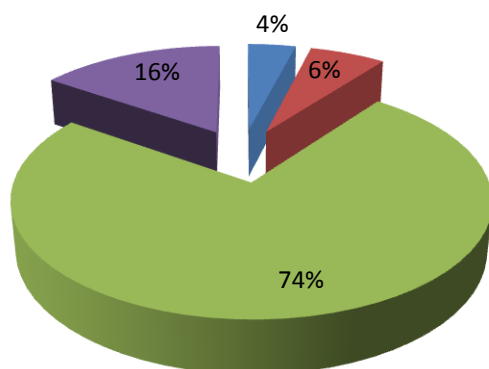
Otázka č. 5.2: Komunikujeme s jinými MŠ pomocí ICT (např. emaily, komunikační sítě jako Skype, ICQ atp).

Otázka č. 5.3: Využíváme dataprojektor, interaktivní tabuli

otázka č. 5.3

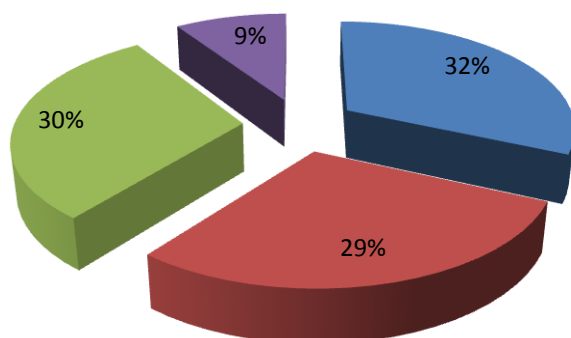
■ ano běžně (24) ■ občas (38) ■ ne (446) ■ neodpověděli (92)

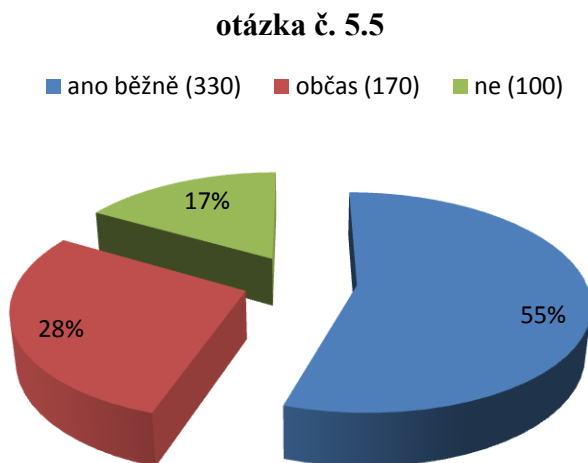
Otázka č. 5.4: Využíváme výukové programy pro děti

otázka č. 5.4

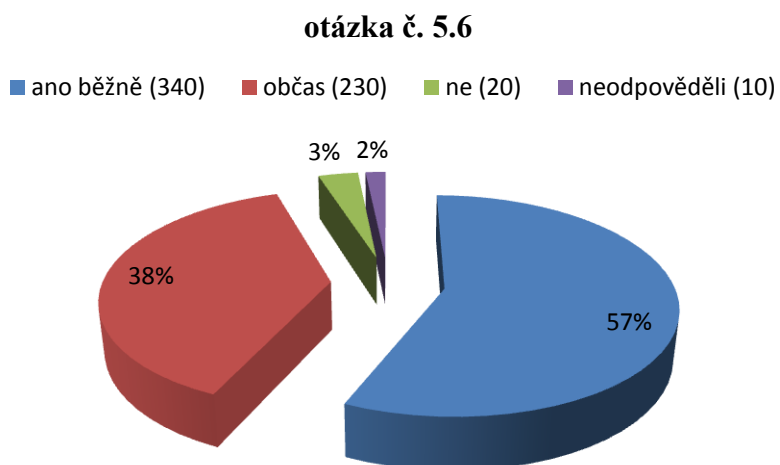
■ ano běžně (190) ■ občas (174) ■ ne (180) ■ neodpověděli (56)

Otázka č. 5.5 Zpracováváme fotodokumentaci na PC (grafické editory)

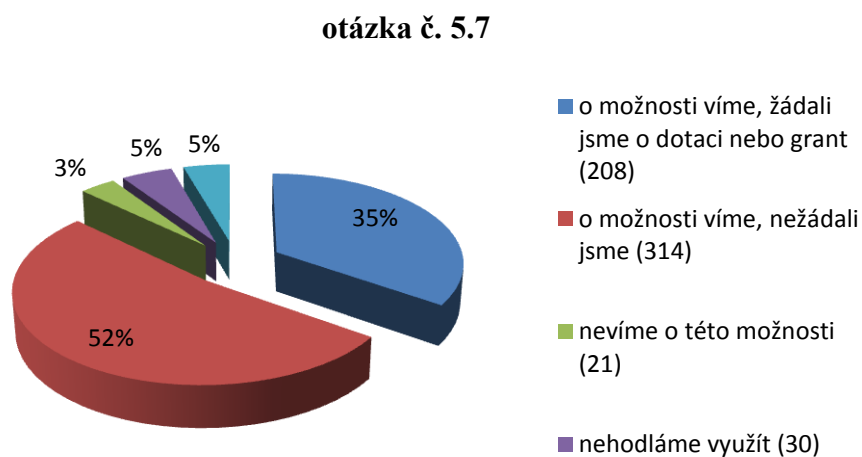
Otázka č. 5.6: hledáme materiály, nápady, informace na internetu, webové stránky

Uveďte, prosím, které webové stránky nejčastěji navštěvujete:

rvp.cz	122
náměty pro výtvarné, pracovní činnosti	84
msmt.cz	44
webové stránky jiných MŠ	28
legislativa	24
VUP.cz	22
Další webové stránky: creative.cz, naseskolky.cz, jidelny.cz, zkola.cz, tvorivyamos.cz, mvcr.cz, csicr.cz, uiv.cz, etwinning.cz, nidv.cz, svp.cz a další	1-12 resp.

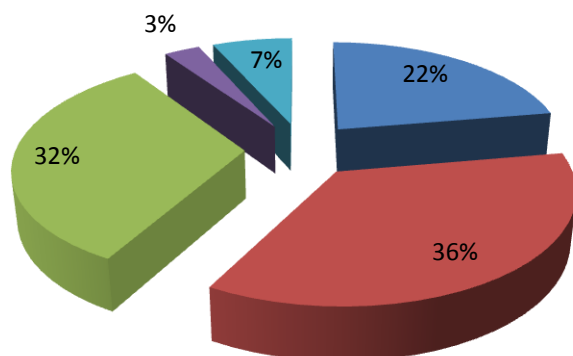
Otázka č. 5.7: Možnost získání grantů a dotací.

Otázka č. 6: Mají pedagogové Vaší školy zájem o vzdělávání a získávání dovedností pro práci s ICT?

otázka č. 6

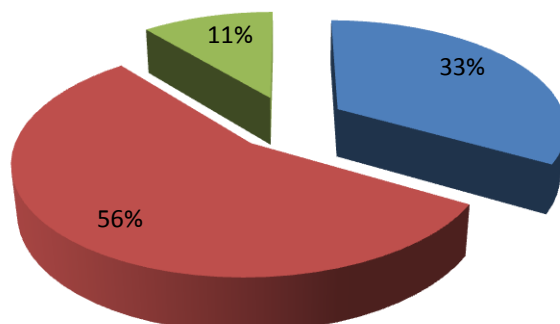
■ Ano (134) ■ Spíše ano (214) ■ Spíše ne (194) ■ Ne (18) ■ Neodpověděli

Otázka č. 7: Kolik pedagogických pracovníků (kromě ředitelky) na škole pracuje s IC technologiemi?

otázka č. 7

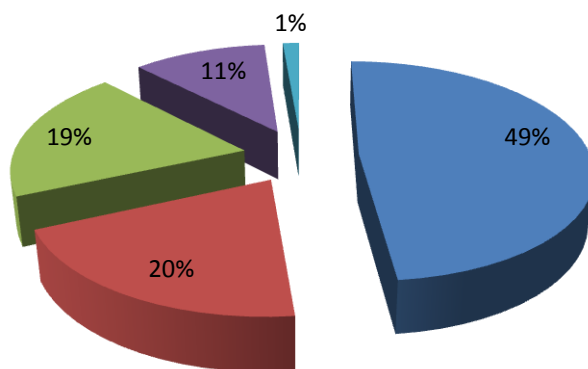
■ Jeden (200) ■ Všichni (334) ■ Nikdo (66)

Otázka č. 8: Absolvovali pedagogové proškolení v oblasti ICT? Jakou získali úroveň (Z,P, jinou)?

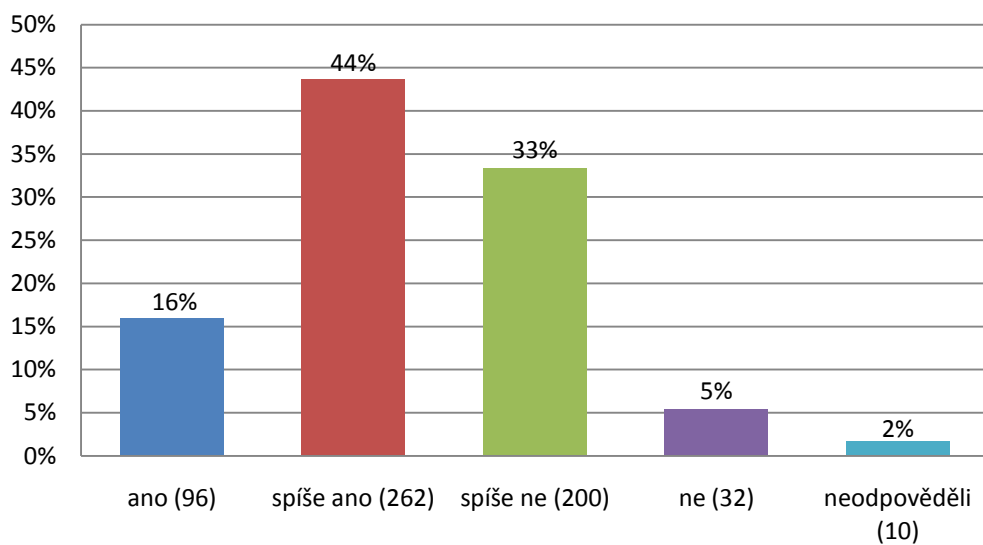
otázka č. 8

- ano - základní (290)
- ano - pokročilá (120)
- ano- základní + pokročilá (116)
- ne (66)
- neodpověděli (8)

Otázka č. 9: Je pro Vás práce s ICT zálibou, koníčkem?

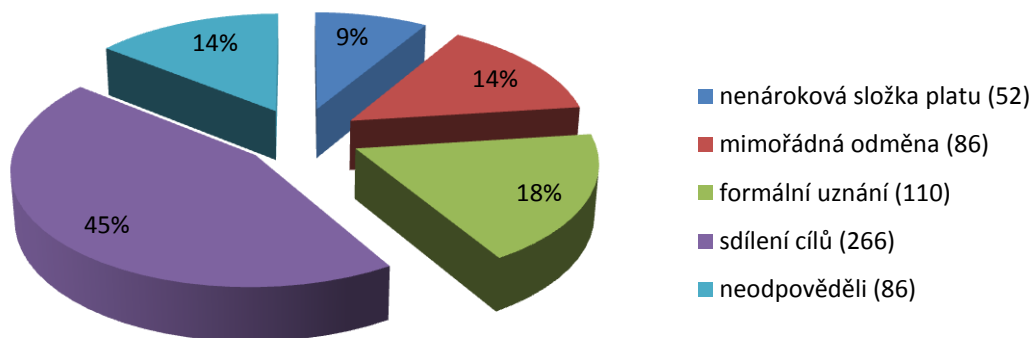
otázka č.9

Otázka č. 10: Čím motivujete své zaměstnankyně, aby pracovaly s ICT pro potřeby školy?

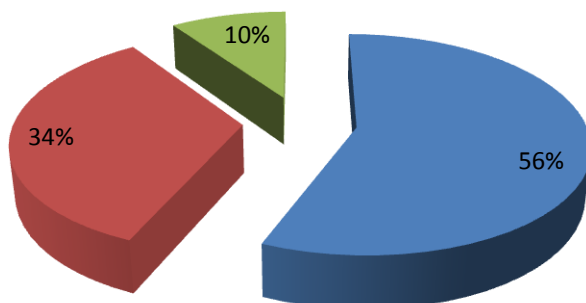
otázka č. 10

Otázka č. 11: Má Vaše MŠ vlastní webové stránky?

otázka č. 11

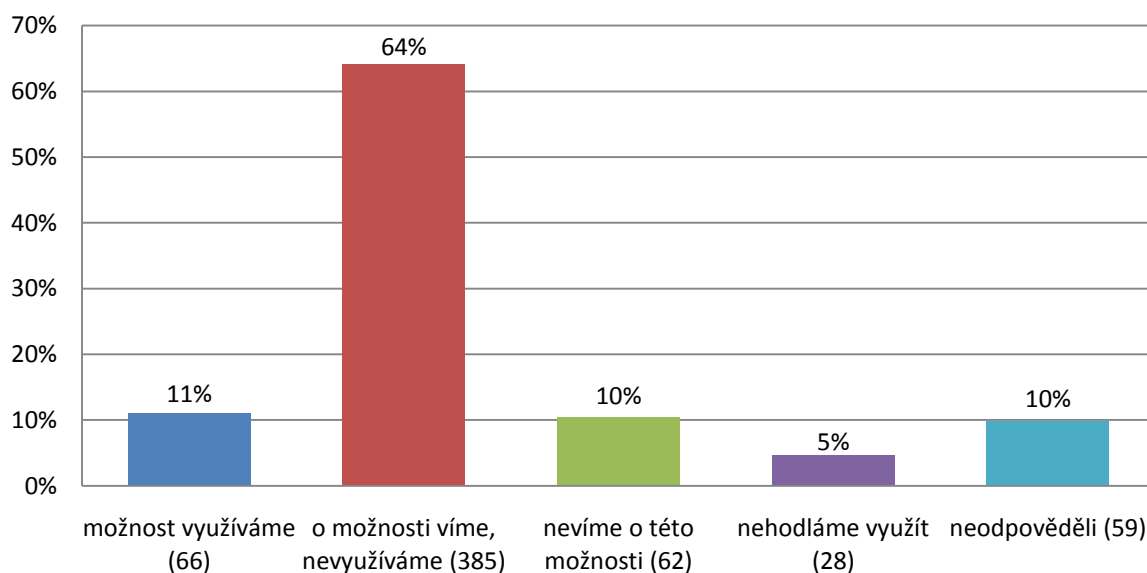
■ Ano (338) ■ Ne (204) ■ neodpověděli (58)

Otázka č. 12 : Vidíte v použití ICT možnost dalšího vzdělávání a osobního růstu pedagogů Vaší školy?

Otázka 12.1: Vzdělávání přes internet – on-line kurzy

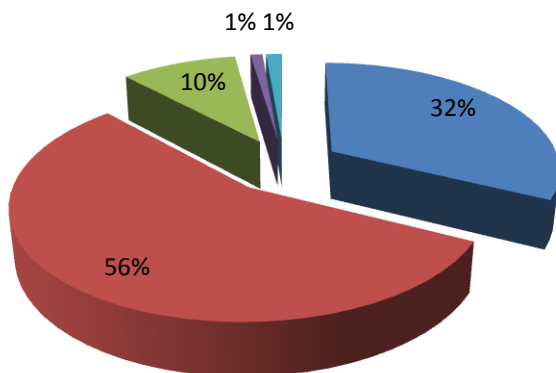
otázka č. 12.1

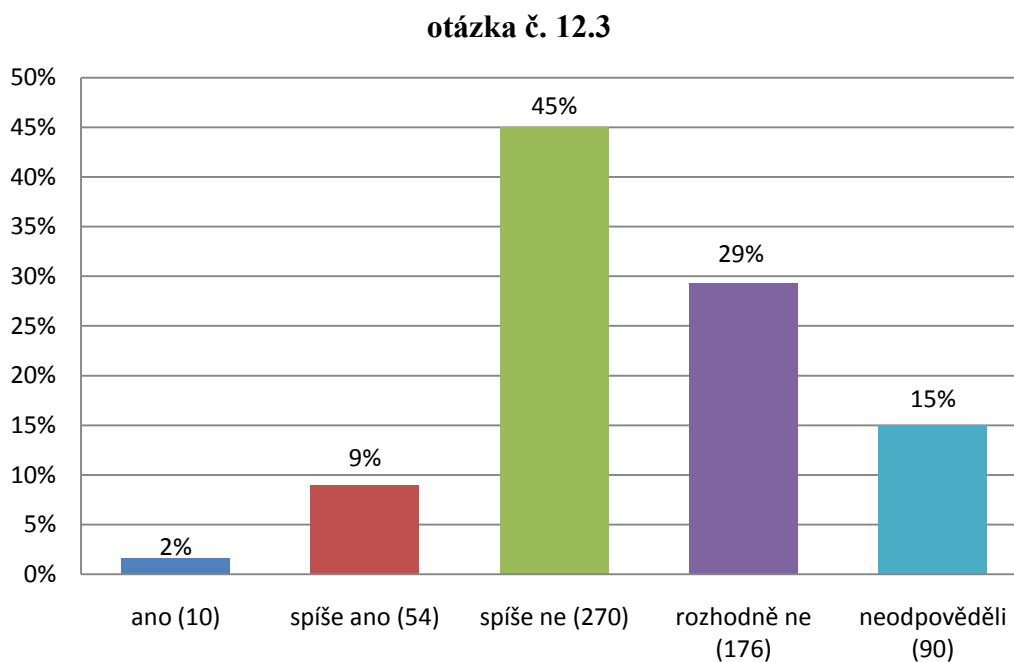
Otázka č. 12.2: Komunikační technologie jsou pro nás zdrojem pedagogické inspirace, nápadů, příkladů projektů, materiálů.

otázka č. 12.2

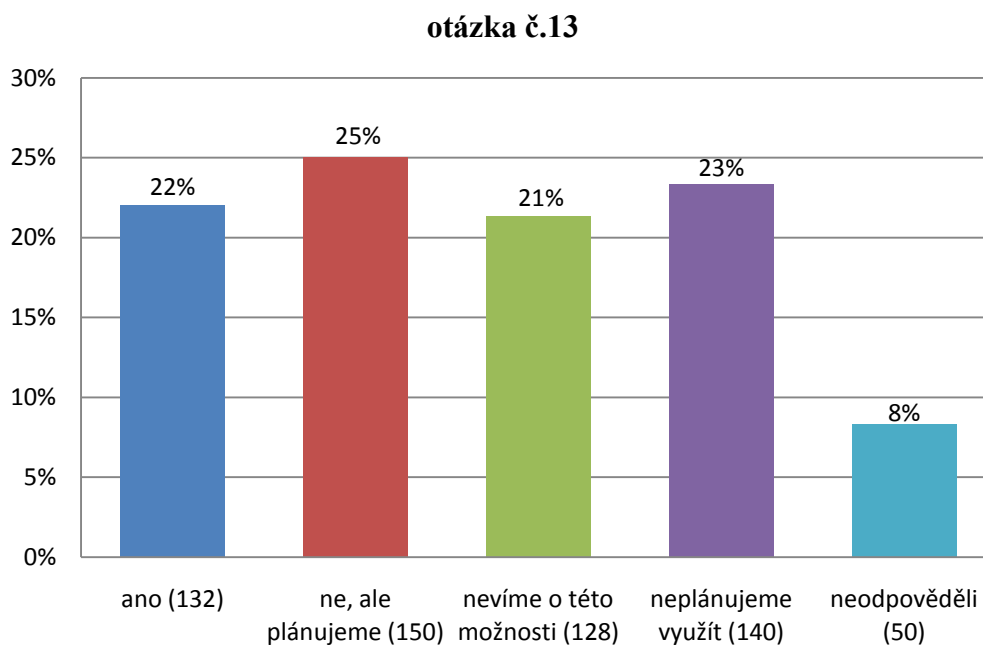
■ ano (194) ■ ano,občas (334) ■ zřídka (58) ■ nejsou (6) ■ neodpověděli (8)

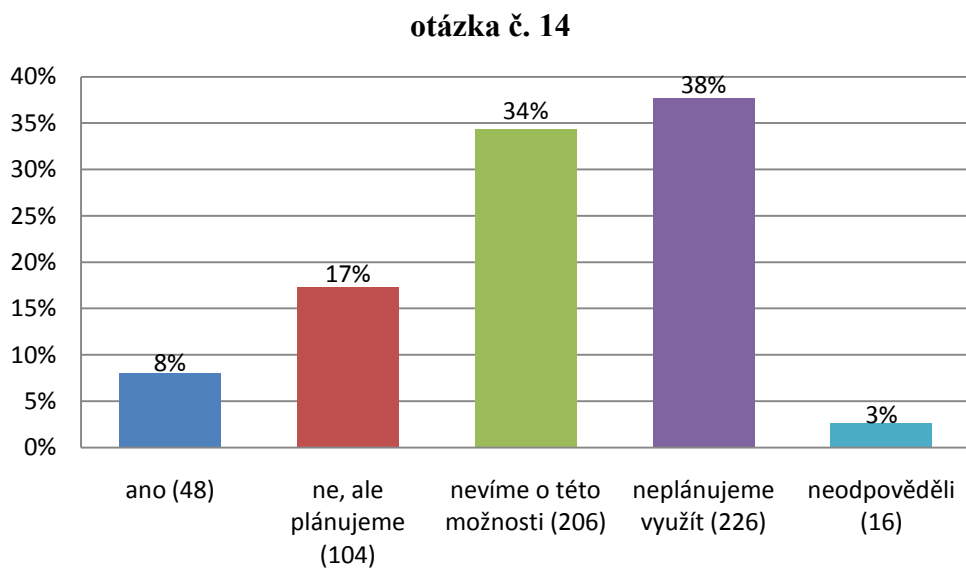
Otázka č. 12.3: Využívání ICT a možnosti s tím spojené jsou pro pedagogy naší školy motivací ke studiu cizího jazyka.

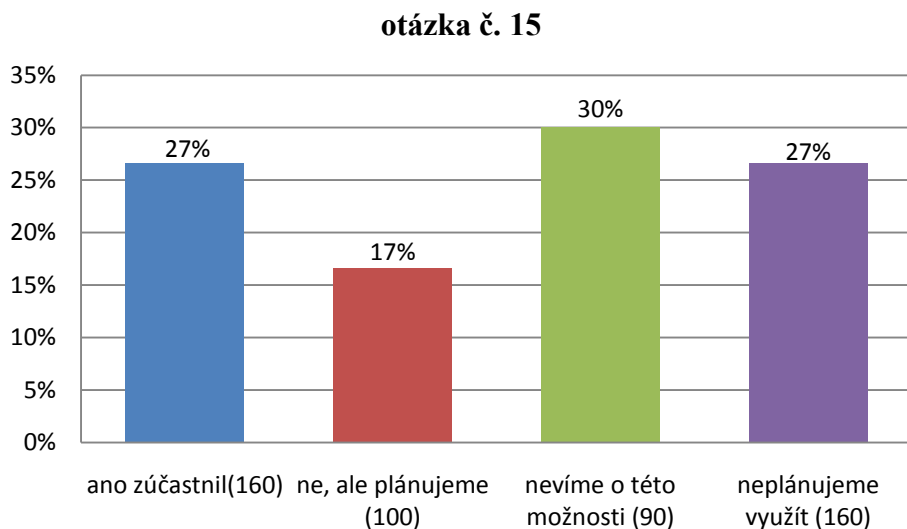
Otázka č. 13: Využili jste již někdy nějakého grantu nebo dotace v oblasti DVPP?

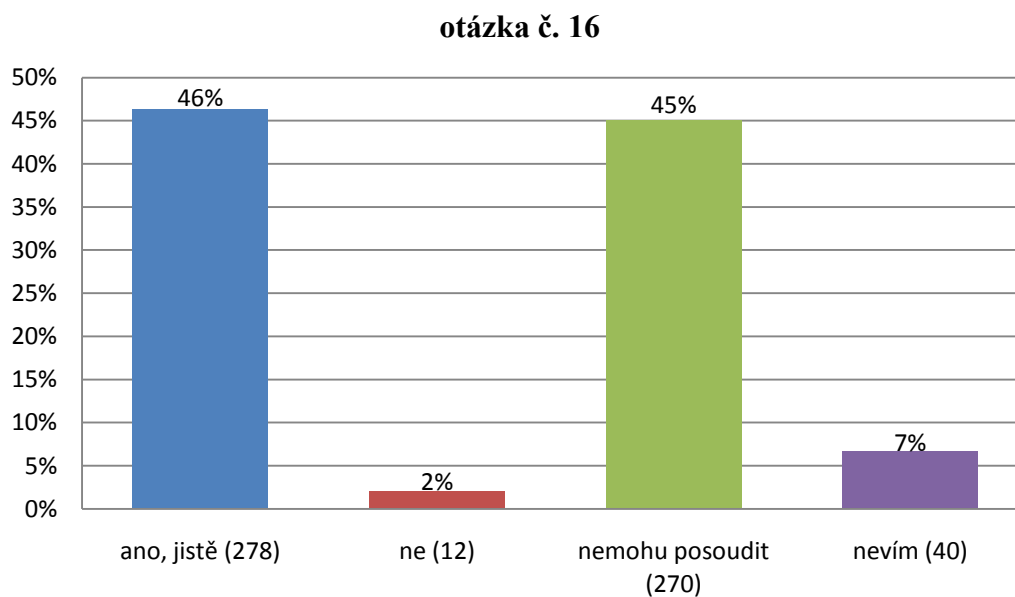
Otázka č. 14: Účastnili jste se někdy nějakého vzdělávacího projektu se školou (MŠ) v zahraničí?

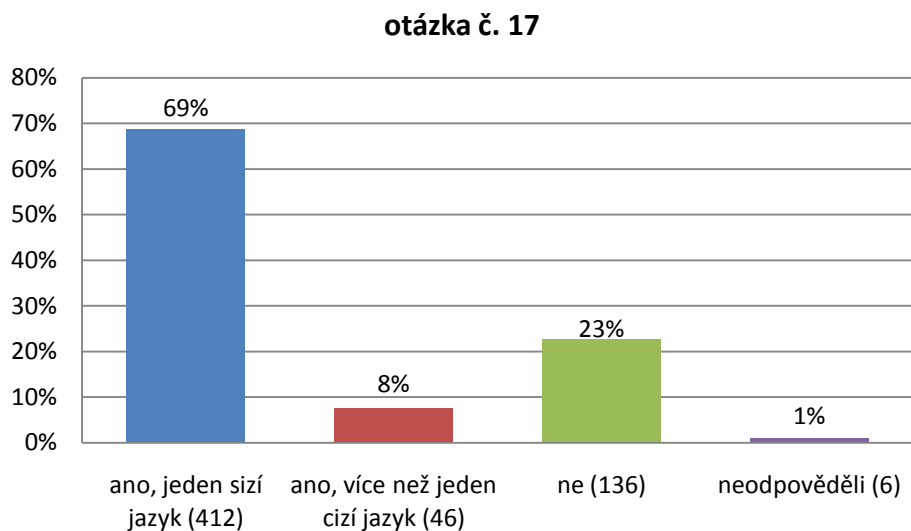
Otázka č. 15: Účastnil se již některý pedagog Vaší školy zahraničního semináře nebo návštěvy zahraniční mateřské školy či jiné školy (Comenius, Arion atp.)?

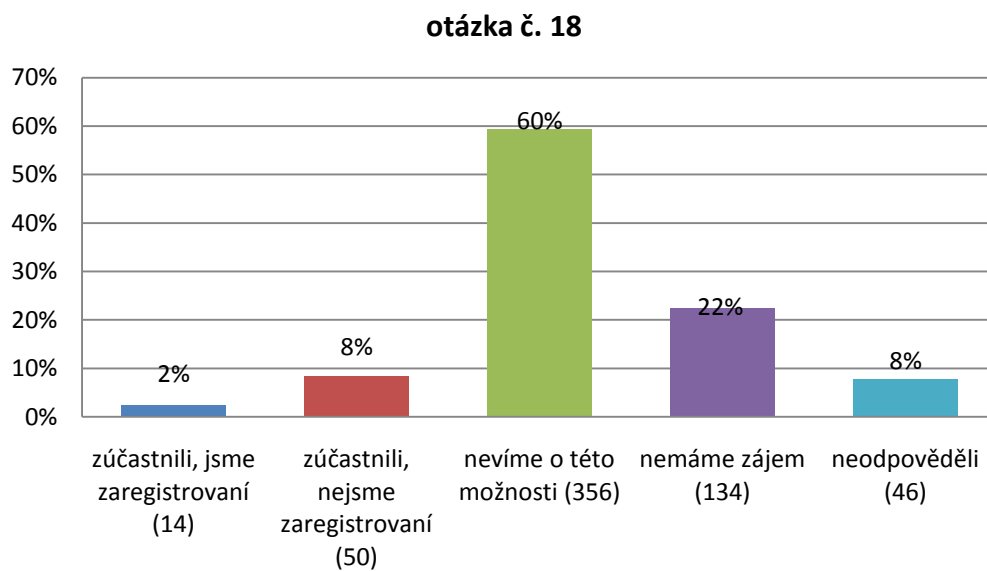
Otázka č. 16: Mohla by být spolupráce s MŠ v zahraničí dle Vašeho názoru přínosem pro práci s dětmi?

Otázka č. 17: Ovládá někdo z Vašich pedagogů alespoň jeden cizí jazyk?

Otázka č. 18: Účastnili jste se někdy vzdělávacího semináře e-Twinning, případně je Vaše škola zaregistrována na webových stránkách e-Twinningu?

Příloha č. 3: Tabulky k vyhodnocení předpokladů

3.1

Počet z MŠ	Popisky sloupců					
Popisky řádků	1	2	3	4 (Prázdné)		Celkový součet
0		1	32	11		45
1	3	11	47	13	1	75
Celkový součet	3	12	79	24	2	120

Počet z MŠ	Popisky sloupců				
Popisky řádků	1	2	3	4	Celkový součet
0		1	32	11	44
%	0,0	2,3	72,7	25,0	100,0
1	3	11	47	13	74
%	4,1	14,9	63,5	17,6	100,0
Celkový součet	3	12	79	24	118

3.2

Počet z MŠ	Popisky sloupců					
Popisky řádků	1	2	3	4 (Prázdné)		Celkový součet
0	14	4	15	12		45
1	25	20	14	14	2	75
Celkový součet	39	24	29	26	2	120

Počet z MŠ	Popisky sloupců				
Popisky řádků	1	2	3	4	Celkový součet
0	14	4	15	12	45
%	31,1	8,9	33,3	26,7	100,0
1	25	20	14	14	73
%	34,2	27,4	19,2	19,2	100,0
Celkový součet	39	24	29	26	118

Příloha č. 4: Komentáře vedoucích pracovních mateřských škol k otevřeným otázkám

Komentáře k otevřené otázce č. 4 – Co je dle Vašeho názoru překážkou v práci pedagogů s PC ve Vaší škole?

- V posledních 5 letech jsem "dotlačila" polovinu sboru ke školení, zbytek byl šťastný, že školení PC zrušili z nedostatku financí. Každá má doma počítač, ale prakticky ho užívají vlastní děti, které ho ovládají dokonale. Vím to, protože i zadané úkoly při evaluačních zprávách a vypracování ŠVP mi všichni nosili psané rukou . Ani paní zástupkyně práci s PC neovládá a to jsem ji zpočátku učila pracovat s počítačem sama. Já se školím neustále, baví mě to a potřebuji to. Jenom nejsem tak pohotová a rychlá jako 18 syn, který i programuje.
- Samy moc nechceme s dětmi využívat PC, protože si myslíme, že dětem jsme přínosnější, když s nimi budeme tvořit , hrát, zpívat a využívat všech výchovných forem pedagogické práce.
- Mám jednu kolegyni (52 let) a ta nemá vůbec zájem o PC i přesto, že absolvovala školení.
- Nedostatek finančních prostředků na pořízení PC a nedostatek prostor k jeho vhodnému umístění
- Naše paní učitelky denně využívají PC a internet. Vzhledem k věkovému složení našich 4 pedagožek 41,50,54,55 let považují za obdivuhodné, jak skvěle přistupují k (mému) tlaku ředitelky na to, aby tuto oblast své práce zvládaly.
- Některé učitelky s internetem a počítači pracují bez problémů, ale některé mají z počítače strach - nechtějí s ním pracovat.
- Ve ŠVP dáváme přednost osobnímu kontaktu, komunikačním potřebám dětí, Nemáme pocit, že by děti nepřicházely do kontaktu s PC, rozhovory s dětmi a rodiči nám to potvrzují. Méně se vyskytuje slovo mluvené, děti neumí dostatečně komunikovat a zvyšuje se procento logopedických vad.
- Nemáme možnost mít PC ve třídě nebo na jiném volně přístupném místě - prostorová omezenost. Uč. dle nutnosti pracují na PC doma, ale ne všichni, je tam překážka v dovednosti a chuti učit se nové .
- Informace využívají, ale z domova
- Jsme jednotřídní MŠ, potýkáme se s velkým počtem zejm. malých dětí, což je velice náročné na psychiku. Pokud je málo dětí, nejsou peníze. Co se týče dotací, co by ještě měla ředitelka na malé škole, pokud má právní subjekt dělat? Učitelku nemůže

finančně za to ohodnotit, když na to nemá finance. Výhodu mají opět velké školy, zejména větší ZŠ, kde ředitel má krátký úvazek, má i zástupce a hospodářku. Pro většinu MŠ to asi není.

- Práci na PC využívají pouze mladší ročníky, ostatní pedagogové nemají zájem, nebo se obávají, že práci na PC nezvládnou. Všichni pedagogičtí pracovníci naší školy se zúčastnili kurzu, kde si osvojili základy práce na PC.
- Mladší učitelky vyhledávají informace a náměty doma, v MŠ zatím nemají k internetu otevřený volný přístup (internet zatím pouze v ředitelně), starší nejeví zájem, spíše je to zdržuje.
- Internet máme obě učitelky doma, takže veškeré informace si takto zpracováváme ve svém volnu.
- Uč. zpracovávají na PC pololetní hodnocení TVP, připravují si ankety pro rodiče, popis témat, vzdělávací cíle, pravidla soužití, informace pro rodiče na nástěnku, seznamy dětí, individuální vzdělávací plány apod. Jinak vzdělávací nabídku, dílčí cíle, konkrétní činnosti na jednotlivé pracovní týdny, včetně jednoduché evaluace píší uč. do zpracovaných tiskopisů ručně.
- Učitelky mám starší, čerpají z materiálů zakoupených škole a časopisů. Většina s PC pracuje doma pouze za pomoci vlastních dětí.
- Jsme venkovská MŠ s jednou třídou. Počítač je pouze jeden v kanceláři ředitelky. Odebíráme dost odborné literatury, ze které čerpáme náměty pro svou práci. V případě potřeby používá učitelka svůj PC doma.

Komentáře k otázce č. 5 : Pomáhají Vám IC technologie nějakým způsobem v profilaci školy? (projekty s jinou školou, využívání komunikačních sítí, dataprojektorů, web kamery, interaktivní tabule atp.).

- Pro děti jsme pořídili notebook a dataprojektor a nyní se zajímáme o kvalitní výukové programy. Paní učitelky běžně používají digitální fotoaparát k dokumentaci práce ve své třídě. Na projekty zatím nemáme čas.
- Jsme rovněž jednotřídní venkovská MŠ. Jako ředitelka pracuji na počítači denně, mám program Matrika, Řízení MŠ, KEJ pro zpracování školního stravování. Děti měly k dispozici starší počítač, ale ten již v současné době nevyhovuje. Proto nevyužíváme ani zakoupené výukové programy.
- Interaktivní tabuli užíváme ve spolupráci se ZŠ. V MŠ ji nemáme. Na internet máme přístup ve všech 5 třídách MŠ. Nutno dovybavit kvalitními PS. Monitor je Plazma. Nyní od ledna budeme mít na MŠ interaktivní tabuli, se kterou se učíme pracovat.
- Opět pouze z domova obou učitelek. Jedna učitelka v tomto škol.roce navštěvuje kvalifikační studium pro řídicí pracovníky v Ústí n.Labem a k hledání a doplňování informací pochopitelně plně využívá internet.
- Pro lepší informovanost rodičů máme již druhým rokem vlastní www. stránky - profilace naší MŠ na veřejnosti. Informace získáváme přes zadané slovo ve vyhledávači, jinak na stránkách KÚ Libereckého kraje, Min. školství, portál: ceskeskolky.cz, metodický portál Rvp.cz, RAABE . Často přes internet nakupujeme pomůcky, hračky, kancelářské potřeby, úklidovou techniku, služby (kácení stromů, drobné údržbářské práce, komunikace s účetní, placení faktur, bezhotovostní platby od rodičů a jiné. Bez PC si nedovedu práci ředitelky mateřské školy představit.
- Dle našeho názoru tráví děti u počítačů značnou část zbývajících dne doma po příchodu z MŠ. V MŠ by děti měly svůj čas trávit v kolektivu a jinými výukovými předměty.

Komentáře k otázce č. 10: Čím motivujete své zaměstnankyně, aby pracovaly s ICT pro potřeby školy?

Skupina odpovídá, kdy „motivace není třeba“, učitelky pracují na PC dle potřeby, sdílí cíle a koncepci školy, stačí formální uznání, pochvala:

- formální uznání (pochvala)
- Pokud jsou finanční prostředky, tak samozřejmě i odměna, vyzrálý kolektiv školy také sdílí cíle a koncepci školy, každý z nich na své úrovni.
- Kromě 1. bodu (nenáročná složka platu) využívám všechny ostatní
- Na naší MŠ je práce s ICT samozřejmostí, otázkou profesionality.
- Svě kolegyně učitelky motivuji všemi zde uvedenými formami – formulář neumožňuje zaškrtnout všechny možnosti, snažím se také být kolegyním příkladem ve zvládnutí ICT. Práce učitelek na TVP a vedení dokumentace tříd jsem nastavila tak, že všechny učitelky musí používat průběžně počítač ke své práci, jinak by neplnily své pracovní povinnosti. PC v ředitelně a PC pro učitelky máme zapojeny v síti a některé informace a požadavky předávám kolegyním záměrně jen v elektronické podobě přes síť do jejich PC, abych podpořila jejich dovednosti. Předtím jsem jim ovšem napřed zajistila proškolení a vytvořila PC pracoviště jen pro ně - kvalitní počítač, barevnou laserovou tiskárnu se skenerem a kopírkou. Za zcela nedostatečnou považuji podporu státu pracovnímím mateřských škol v ICT oblasti. Dosud poskytnuté dotace na ICT 2 x po 5000,00 Kč před několika lety považuji za výsměch proklamované podpory pedagogů – zde nás stát opravdu "motivuje ukázkově!". Tyto peníze stačily jen na základní proškolení učitelek. Veškeré vybavení pro ICT a připojení k internetu jsme si museli pořídit sami a také si na ně sehnat sami peníze. Částka na vybavení PC pracoviště pro učitelky činila přibližně 30000,00 Kč + každoročně potřebujeme cca 3500,00 Kč na servisní služby. Stát žádá, aby se v mateřských školách pracovalo s PC technikou a rozvíjely se ICT dovednosti pedagogů a dětí, ale není schopen a obávám se, že ani ochoten zajistit nějaké systémové řešení a řádně je financovat. Veškeré ICT vybavení, které v MŠ máme, je výsledek jen naší cílené aktivity.
- Pokud jsou finance, i odměnou. Zatím jen formální uznání.
- Máme jen jeden PC pro 5 pedagogických pracovních se starším softwarem, těžko se na něm pracuje. Na nový nikdy nezbyvají finance. Většina pedagogů pracuje doma na svém PC, mají služební flash, z kterých mají možnost tisknout v MŠ své dokumenty
- Pracují spíše při tvorbě ŠVP, třídních plánů, zpracovávání fotodokumentace a hodnocení akcí na webových stránkách.

- Nemusím motivovat, v případě potřeby používají bez problémů
- Jedna učitelka má na starosti webové stránky školy
- Snažím se vybudovat u pedagogů, že práce s ICT je již dnes běžnou záležitostí
- Motivovat není třeba, je to každodenní potřeba.
- Při našem školním programu to bylo nutností, je to samozřejmost dnešní učitelky
- Podle stupně schopností využívám všechny tři první možnosti, ale nelze je všechny označit.
- Pomáhám učitelkám přijít na to, že je PC jejich pomocník!
- Samozřejmě i formální uznání a pocit vlastní spokojenosti, že jsme se přes počáteční nezdary všechny "prokousaly" až k poměrně slušnému zvládnání práce s textem, fotografií, e-mailem, vyhledáváním na internetu, apod.
- Pokud se některá významně podílí na nějakém projektu (ekologie, kroužky, prezentace), či strážce pedagogické (dotazníky, vyhodnocení ankety) má mimořádnou odměnu jistou.
- nedají se zaškrtnout všechny možnosti? to by odpovídalo
- Využívám všech vámi uvedených forem. Níže klasické webové stránky nemáme, ale jsme na blogu - ten si vytváříme a dotváříme a pravidelně do něho přispíváme samy.

Skupina odpovědí, kdy vedoucí pracovníce v užívání ICT vidí problém, možnosti zlepšení nevidí, řešení nehledá:

- Nelze motivovat. Paní učitelka je před důchodem.
- Učitelky jsou staršího věku, je to pro ně složité.
- Vzhledem k tomu, že mám v MŠ pouze jednu nekvalifikovanou sílu na dohlídkování dětí, nechávám práci na počítači pouze na jejím vlastním rozhodnutí.
- Jsem jediná kvalifikovaná učitelka a zároveň ředitelka MŠ, okrajové části dne pracuji s dětmi i školnice a kuchařka, proto nepracuji s pc.
- Jsme malá školička, 2 pedagogické pracovníce, v důsledku nedostatku času nepracujeme s ICT, jen ředitelka v rámci agendy s úřady, ale jen nejnnutnější tabulky.
- Pro učitelky je to zdržování, každá má PC doma, mají dostatek materiálů, na PC hry s dětmi není čas, rodiče si toto ani nepřejí, prý děti přijdou z MŠ a u PC sedí do večera - tak proč ještě v MŠ? Tam si potřebují hrát, pracovat, cvičit a komunikovat s ostatními, ne s PC! To je i názor mne, ředitelky.

- V MŠ máme počítač jenom v ředitelně pro potřeby vedení školy, jsme malý kolektiv, naše MŠ má 2 pedagogické pracovnice a 2 nepedagogické pracovnice, zaměstnanci nejsou ničím motivováni.
- Na tuto i jakoukoliv jinou motivaci nám nezbyvají finanční prostředky – bohužel.
- Práce s ICT je zajímavá, ale v naší profesi je dominantní přímá práce s dětmi a skutečně nemáme pak v běžném denním chodu tolik času, abychom ho mohli strávit jen u počítače, přibývá nám příliš zbytečného papírování a zápisů.
- Učitelka není technický typ, její zájmy jsou orientovány jiným směrem.

Komentáře k otázce č. 14 a 15: Účast ve vzdělávacím projektu se zahraniční MŠ, účast na zahraničním semináři nebo studijní návštěvě:

- Máme dlouholetou spolupráci se zahraniční školou.
- Socrates Comenius 1, Spolupráce škol (2005-2007), Česko-německý fond budoucnosti (2009-2010), Evropský rok jazyků - dotace MŠMT (2002)
- Pravidelné návštěvy - ředitelka a učitelky třídy s výukou němčiny, týdenní stáž v MŠ v Bavorsku - 2 učitelky třídy s výukou němčiny.
- Ředitelka v prosince 1997 soukromě na exkurzi ve dvou zahraničních MŠ, jedna ve Vídni, jedna v pohraničí v Rakousku.
- Brání jazyková bariéra . (uvedeno 4x).
- Brzdí nás jazyková ngramotnost učitelek.
- Nemáme jazykové schopnosti pro komunikaci v cizím jazyce.
- Zahraniční seminář je opět limitován našimi jazykovými možnostmi.
- Pokud neznáme dobře jazyk, nejde to.
- Nedostatečné jazykové znalosti pro komunikaci.
- Spolupráce s MŠ v zahraničí ANO, ale za předpokladu, že budeme mít k dispozici překladatele.
- Soukromá návštěva zahraničních mateřských škol.
- Pracujeme na svém projektu přeshraniční spolupráce a zúčastnili jsme se několika vzdělávacích seminářů s touto tematikou.
- Absolvovala jsem zahraniční kurz výuky cizího jazyka (uvedeno 2x).
- Učitelka navštívila MŠ v Německu v rámci projektu Evropské unie pořádaného DDM.

- Ředitelka se zúčastnila zahraniční studijní návštěvy v rámci měst – Itálie - Agrate Brianza.
- Ne, souvisí se zajištěním provozu MŠ a také s finančním zajištěním.
- zatím jsme neměli příležitost
- Ředitelka navštívila při studiu ŠM Francouzské lyceum v Praze.
- Od října 2009 jsme začleněni v projektu EU Interkulturní vzdělávání dětí a dospělých (výuka německého jazyka v MŠ).
- Ano, absolvovali jsme návštěvy MŠ v zahraničí - děti sice hrály v kroužku na flétnu, jezdily k moři, měly perfektní vybavení, ty naše drahé průlezkyně měly za pár korun od sponzorů, ale jedly svá ohřívána jídla z domova, nebo dovezená jídla z městské jídelny - bez „spotřebních košů“, z plastového nádobí, seděly na fialových, žlutých plastových židličkách, děti lezly po stromech ve 2 metrech a nikomu to nepřišlo divné, nebezpečné. Kromě dvou učitelek, psychologů, asistentky, pomocné vychovatelky a hlídací maminky si 15 dětí ve třídě nikdo ani nevšimne. Nevím, proč my se máme pořád od někoho něco učit a něco měnit, občas by to mělo být obráceně a nebo by tam měly jet naše kontrolní orgány, pro porovnání.
- Ne, ale plánujeme, pokud bude nabídka.
- Zajistit provoz na jednotřídní MŠ s 26 zapsanými dětmi, kde není dostačující dopravní obslužnost, je velmi náročné. V místě není k dispozici pedagogická zástupová síla, proto každá absence i za účelem vzdělávání je spojena s obtížemi.
- Dříve jsme o této možnosti uvažovali, setkali jsem se s jazykovou bariérou a částečně i s neochotou některých pedagogů se do projektu zapojit, lidově řečeno nechtěli věnovat svůj volný čas škole zadarmo, při práci se to naplno dělat nedá
- Spolupracujeme s Ostravskou univerzitou v rámci provádění praxe na naší MŠ. Při té příležitosti jsme se setkali s učitelkami z Norska a Slovenska, bylo to velmi přínosné setkání!
- Máme schválený projekt eTwinning s Polskem a Slovenskem, nyní běží a pracujeme na něm, učíme se, je to náš první zahraniční projekt.
- Varšava, seminář v rámci eTwinning pro učitelky MŠ ze všech zemí EU, 15.-17.květen 2009
- Komplikace je především v dopravě dětí přes hranice - buď musí mít vlastní cestovní pas, nebo jet s rodiči.
- Ředitelka, studijní návštěva v Dánsku.

- Nezúčastnili jsme se projektu, ale spolupracujeme s MŠ z Norska, děti si vyměňují kresby, učitelky si píší zážitky o dětech , posíláme si pro děti tvořivé pohádky.
- Projekt přeshraniční spolupráce s Kindergarten v Německu je hodnocen velmi dobře Koordinačním centrem v Plzni, naše školy prezentovaly spolupráci na setkání mateřských škol.
- Ředitelka se zúčastnila semináře „EU-šance pro školy“(Brusel), „Evropský sociální fond“ (Štrasburk)
- Spíše o jednostrannou pomoc - občas pomáhám kolegyním ze Slovenska
- Neplánujeme vzhledem k finančním možnostem školy
- Jsme jednotřídní MŠ. 1 ředitelka +1 zaměstnankyně (školnice, pracovnice výdeje stravy a paní na dohlídání v jedné osobě). Nemůžeme si tedy dovolit opustit MŠ, být na nemocenské je pro nás obtížné (jsme nemocné jen o prázdninách). Velice těžko se mi tedy odpovídá na Vaše otázky, ale zpětně bych ráda slyšela i odpověď na tuto problematiku.

Komentáře k otázce č.19 : Je podle Vašeho názoru možné obohatit výchovu dětí již v předškolním věku o evropskou dimenzi ve vzdělávání – o výchovu evropského občana? (RVP - Oblast Dítě a svět) Dle Vašeho názoru jakým způsobem konkrétně?

Pozitivní ohlasy, reakce:

- Pokud vychováváme a vzděláváme dítě pro 21. století, je to nezbytné, zařazujeme do tématických celků Je nám dobře na světě a Letem světem - obrázky, rozhovory o zážitcích dětí, knížky, didaktické a dramatické hry, angličtina pro nejmenší.
- Ano - zcela jistě v souvislosti se sjednocenou Evropou a globalizací světa je to blízké již pro děti předškolního věku.
- Prohlížení obrázků s dětmi různých národností, hry na Indiány, na Eskymáky, četba a video o životě dětí v jiných zemích / přínosné o dětech přibližně stejného věku - předškolního, jako děti, které dokument sledují./
- Ano - seznamování s jinými kulturami, bezproblémové soužití s dětmi z jiných kultur v MŠ.

- Poznávat prostředí a nejbližší okolí, ve kterém dítě žije, patří mezi hlavní cíle RVP - Dítě a svět.
- Rozhovory, vyprávění (např. o dovolené v zahraničí, o pořadu v Tv, na DVD, CD atd.) , práce s encyklopediemi, mapami, globusem, obrázky, návštěva výstav, poznávání života dětí - občanů EU a cizinců, docházejících do MŠ atd.
- e-Twinning - spolupráce na projektu, děti mohou ICT poznávat zvyky, tradice, kulturu apod. jiné země (stejně starých dětí)
- Podpora předčtenářských dovedností, seznamování s cizím jazykem, účast na multikulturních projektech.
- Ano, jistě, výuka či seznamování s cizím jazykem.
- Tím, že školu navštěvují cizí státní příslušníci – děti, práce s knihami, obrázky, filmy.
- zajisté
- V rámci naší MŠ seznamujeme děti s anglickým jazykem, nabídky jiných cizích jazyků rodiče nevyužili.
- Tematickým blokem Naše planeta, prací s mapou, seznamování dětí se státy v Evropě, jazykovým vybavením jiných zemí, děti mají zkušenosti z dovolených, často s nimi hovoříme, kterou zemi navštívily apod.
- Multikulturní výchovou, výchovou v otázkách křesťanství - základy, EVVO.
- Seznámení s cizí zemí a jinou kulturou
- Poznávání jiných mentalit, výuka cizího jazyka.
- Jistě, běžnými rozhovory, poznáním, řízenými činnostmi v tématech a podtématech ŠVP a TVP.
- Vzájemné návštěvy dětí a učitelek z jiných zemí, ŠVP v cizině.
- S tímto máme již několikaleté zkušenosti, pracujeme na svém projektu, který je postaven na vzájemném poznávání a setkávání dětí předškolního věku, částečném seznámení s cizím jazykem. Náš současný projekt Tkanička volně navazuje na náš první projekt Slunce-Sonne, který byl oceněn Evropskou jazykovou cenou Label 2005. Jelikož jsme školka v pohraničí, přínos těchto vzájemných návštěv vidím především v odbourávání pomyslných "hranic", nebo spíše přetrvávajících bariér z doby pro pohraničí nepříliš příznivé, ale bohužel pro nás v pohraničí stále patrné a samozřejmě nejmladší generaci ukazuje další možnosti a podporuje jejich schopnosti přijímat jiné národnosti, a to bez předsudků, a rovněž přirozenou a nenásilnou cestou podporuje zájem o učení se cizímu jazyku.
- Seznámení s jinými státy formou prohlížení knih, promítání filmu, výstavy ap.

- Běžně na základě projektu multikulturní výchovy na naší škole realizujeme obsah vaší otázky.
- Myslím si, že v určité míře by to děti obohatilo. Mělo by to být pojato ale jen lehkou formou tak, aby to děti chápaly.
- Ano. Např. vyprávěním o cizích zemích (zážitky z dovolené), pohádky evropské, výuka cizího jazyka a s tím spojené písničky, říkadla apod.
- V projektových programech máme zařazeno téma „Byl jednou jeden člověk“. Jedním ze záměrů je tento výstup: uvést děti do společenství ostatních lidí, do života v lidské společnosti i do světa kultury a umění, rovněž zařazení multikulturní výchovy z hlediska cizí národnosti, rasy.
- Ano lze, možné spolupráce se zahraničními školami, jsou ale náročné na organizaci, možná jazyková bariéra.
- Samozřejmě že ano. Odlišnosti kultur zemí, které spolu sousedí a ke kterým se děti mohou v rámci různých společných akcí dostat a zažít je, automaticky otevírají další pohled a další možnosti. Navíc se daří odbourávat léty zakořeněné předsudky. Cizí jazyk se pomocí her dostává dětem "pod kůži" a stává se něčím samozřejmým a známým.
- Vědět o tom, jak se v určitých oblastech žije, jak a s čím si tam děti hrají.
- Výuka jiného jazyka, dopisování s dětmi jiné země, ap.
- Přístupem pedagoga, který sám chápe evropskou dimenzi a dokáže ji zprostředkovat dětem předškolního věku.
- Využití zážitků dětí z cest s rodiči, výuka anglického jazyka.
- Obrázky- dopisy, rozhovory o jiné zemi, fotografie, oblečení, bydlení, některá slova, předměty, zvyky, příp. hračky dětí , výměnná návštěva s jinou zemí.
- Jistě, přibližováním cizího jazyka, přinášením poznatků a o jiných národech, zemích apod.
- Do naší MŠ dochází zástupce charit.společnosti ADRA s velmi zdařilým multikulturním projektem "Pomáháme si", kde formou her, promítání, tvoření i povídáním seznamuje děti s životem dětí z jiných koutů světa. Velmi zdařilé a pro děti zážitek.
- Dopisujeme si s dětmi z Polska a Slovenska - fotografie, děti byly na návštěvách na Slovensku a obráceně, nástěnky na chodbách, fotodokumentace.
- Na škole probíhá výuka NJ imerzní metodou, spolupracujeme s MŠ v Neugersdorfu a MŠ v Porajow. Vyučujeme AJ.
- Vyprávěním o způsobu života v jiných zemích, prohlížením obrazových materiálů, vyprávěním dětí o svých vlastních zkušenostech z dovolené v cizí zemi, kresbou

tematického charakteru...vliv člověka na životní prostředí-máme ŠVP zaměřený na ochranu přírody /naše MŠ má atraktivní polohu v lese/.

- Ano- sluchové rozlišení cizího jazyka, poslech písní, videoprogramy, využití internetu..- děti si musí uvědomit, že žijí v jednom jednotném světě, žádný jiný není, aby dokázaly v budoucnu být solidární a vnímaví k potřebám lidí z jiných míst světa, učily se pochopení a toleranci.
- Máme zakotveno v programu, v rámci EVVO.
- Určitě ano, zařazujeme programy zaměřené k seznamování s životem a tradicemi v jiných zemích.
- Ano. Poznávání sousedních zemí - zážitky z dovolených, prohlížení encyklopedií, výroba vlajek.
- Ano, pomocí interkulturního vzdělávání.
- Poznávání dětí zahraničních rodičů, kteří žijí u nás a navštěvují naši MŠ, spolupracovat v rámci příhraniční spolupráce s partnerskou školou v Německu. Poznávat jinou mentalitu a odlišnosti životního stylu, specifika jiných kultur. Nejlépe formou ucelených projektů.
- Máme výuku angl. jazyka.
- Výuka cizího jazyka, seznamování s poznatky o jiných zemích (dle nápadivosti hravou formou přibližovat jinou mentalitu atd.).
- Ano. Předkládáním různých informací o jiných zemích a způsobu života jinde. Vytvořením podmínek pro výuku cizích jazyků na škole,atd.
- Uvědomění si sounáležitosti s jinými komunitami, lidmi mluvícími jiným jazykem, odlišností ve způsobu života, zvycích...pojmy Česká republika,Evropa
- Zkušenosti dětí z dovolených nebo původní země cizinců a následné vyprávění s drobnostmi ze země a dokumentací, učební pomůcky k manipulaci, DVD, knihy, ap.
- Určitě! Přinejmenším podpořit povědomí o existenci jiné kultury a přesto možnosti reálné vzájemné komunikace a spolupráce.
- Multikulturní výchova jako součást vzdělávání – ŠVP.
- Seznamováním s kulturou jiných států, poznáváním, prožitkovým učením.
- Ano, ale pouze okrajově, konkrétněji snad spoluprací se školkou z jiných zemí (společná akce, výměnné pobyty, posílání obrazového materiálu, fotografií...)
- Myslím, že se o to snažíme běžně. Chybí mi kvalifikovaný učitel cizího jazyka (nejlépe z jazykové školy) docházející do MŠ v čase od 13.00-14.00 hodin

- Dle ŠVP- v bloku Naše Země kulatá je probíráme Jsme stejní a přece jiní, naučíme se písničku, básničku v Aj, využíváme Kostičky- Naše země, Letem světem za koštětem ap.
- Běžně zapojujeme do práce s dětmi - poznáváme světadily a děti jiných pletí a vzhledu, malujeme, děti dnes hodně cestují, využíváme jejich poznatky
- Všeobecné seznámení s existencí jiných států, světadílů, jazyků, etnických skupin, způsobu života.
- Vzděláváním učitelů, návštěvou MŠ v zahraničí.
- Spolupráce dle regionu - "trojmezí" Česko-Polsko-Německo.
- Poznávání jiných kultur - menšiny ve třídách.
- Je to možné. Zařazováním témat do TVP. Formou her a poznáváním. Příkladem učitelky. Rozhovory s dětmi.
- Výuka jazyků metodou Wattsenglish, projektové dny na danou tematiku, výlety , příhraniční spolupráce, dny česko-slovenské vzájemnosti, vzděláváním vést dítě k sounáležitosti s kolektivem v MŠ,....., ČR - klady, národní hrdost přiměřeném věku dítěte, záleží na každé pedagožce . Dále k sounáležitosti evropské vyprávění , obrazový materiál, DVD pořady.
- Děti mají částečné poznatky o světě - jiných kulturách - výjezdy s rodiči do zahraničí v rámci dovolené , orientují se v pojmu rozdělení světa - mapy – kontinenty.
- Ano, základní povědomí o okolním světě (výukové programy na PC)
- Ano. Jedním ze záměrů naší MŠ je i orientace na multikulturní výchovu a vzdělávání. K tomuto cíli napomáhá každodenní zapojení rodilých mluvčích z Velké Británie, Irska a USA do tohoto procesu.
- Návštěvy výstav, města, galerií, práce s dětmi na internetu, besedy s různými lidmi, rozhovory s dětmi o cestování.
- Ano, spolupráce škol v e-Twiningu.
- Ano, vzájemnou výměnou pobytu a předání zkušeností.
- Tolerance k dětem jiného etnika, soužití, kamarádství s těmito dětmi, seznamování s jiným jazykem, kulturou atd. S tímto máme již několikaleté zkušenosti, pracujeme na svém projektu, který je postaven na vzájemném poznávání a setkávání dětí předškolního věku, částečném seznámení s cizím jazykem. Náš současný projekt Tkanička volně navazuje na na náš první projekt Slunce-Sonne, který byl oceněn Evropskou jazykovou cenou Label 2005. Jelikož jsme školka v pohraničí, přínos těchto vzájemných návštěv vidím především v odbourávání pomyslných "hranic" nebo spíše přetrvávajících bariér z

doby pro pohraničí nepříliš příznivé, ale bohužel pro nás v pohraničí stále patrné a samozřejmě nejmladší generaci ukazuje další možnosti a podporuje jejich schopnosti přijímat jiné národnosti, a to bez předsudků, a rovněž přirozenou a nenásilnou cestou podporuje zájem o učení se cizímu jazyku.

- působení médií, vlastní zážitky dětí (žijeme ve velkém městě, děti - cizinci v MŠ, výjezdy s rodiči na dovolené..), obrázkový materiál, výchovné působení a vzor učitelky
- Děti poznávají zvyky a tradice sousední země, seznamují se s novými kamarády prostřednictvím her, hledají rozdíly a shody obou společností, učí se vzájemné toleranci. Získáním poznatků motivačního učení chceme dětem ukázat, že němčina a čeština mají hodně společných slov, naučit se cizímu jazyku pro ně nebude obtížné.
- Jen okrajově, MŠ má za úkol předávat jiné kompetence. Možná jen velmi nadané děti, jako obohacení na cestě za vzděláním.
- Ano, možností je více, např. seznamování se zvyky, tradicemi jiných národů, atd.
- Ano - enviromentální výchova - zvířata, počasí, státy, lidé různé národnosti, vesmír, MDD, aj. příležitostní situace.
- Ano- seznamování s jinými kulturami, způsobem života. Celkově využívat jiných metod práce, nabídky didaktických pomůcek.
- Hrou - seznamování s jinými dětmi (cizí zemi), přes počítač, vzájemnou návštěvou- informacemi o jiných zemích. Naší MŠ navštívila dívka z Ukrajiny, děti se učily od ní rusky.
- Určitě je to možné, vždyť žijeme v Evropě. Děti daleko častěji než my v jejich věku navštěvují nejen země EU, ostatním dětem pak zprostředkovávají informace- ukazují obrázky, fotografie, kde byly, hledáme na mapách.
- Poznávání jiných kultur, chránit životní prostředí, sounáležitost s živou a neživou přírodou.
- Určitě, velkou možnost vidím ve spolupráci s rakouskými MŠ a vzájemnými návštěvami, společný jednodenní program u nás a výměnou v Rakousku.
- Viděla bych ji (evropskou dimenzi v přšk. věku) ve výměnných pobytech, spoluprací s jednou konkrétní MŠ, společně strávených akcích jako jsou karneval, sportovní odpoledne pro pozvanou školu u nás, na oplátku strávený den u nich. Mailování s tou danou školou několikrát ročně, výměna fotomateriálu, společné výrobky.
- Určitě, velkou možnost vidím ve spolupráci s rakouskými MŠ a vzájemnými návštěvami, společný jednodenní program u nás a výměnou v Rakousku.

- Ano, participujeme již třetím rokem na e-Twinningovém projektu belgické mateřské školy, do kterého jsou zapojeny děti z celé Evropy, takže máme náhled na to, jak se kde a co dělá, inspirace pro naši práci, děti vidí i jiné děti z mat.škol v Evropě - ukazujeme si je na mapě, uvědomují si prostor - rozdíly, apod.
- Seznamováním s jazyky
- Ano, jistě, v rámci mezinárodních programů, konkrétně přátelskými návštěvami mezi partnerskými školami, výměna zkušeností, názorů, nenásilné přijímání cizího jazyka.
- Ano - prožitkové učení - osobní návštěvy mateřských škol i s dětmi.
- Všechno se vším souvisí, tudíž patříme-li k EU, je třeba děti vést tímto směrem - vytváření pocitu sounáležitosti, spolupodílení se, rovnost všech ras, rovný přístup navzájem, vzájemná pomoc, ale i zodpovědnost za své činy.
- V oblasti enviromentální výchovy, předávání poznatků.
- Seznamování s jinými zeměmi – zvyky, vlajky, typy aut, zvířectvo, rasy lidí atp.

Neurčité nebo negativní názory:

- V MŠ je to myslím zbytečné.
- Aby dítě mohlo vyrůst v sebejistého člověka, musí pevně zakořenit, vrůst - do rodiny, okruhu blízkých lidí, jazyka.
- Časem se tento okruh rozšiřuje, ale výchovu evropského občana bych nechala až do ZŠ. Možné to jistě je, ale nejsem si jista, zda toto zcela odpovídá věku předškolních dětí, jestliže předškolní vzdělávání má probíhat zejména vlastními prožitky dětí . Domnívám se, že MŠ v ČR plní příliš mnoho úkolů na to, jaké mají personální podmínky pro svoji práci. Nemyslím si, že by prospělo kvalitě předškolního vzdělávání přidávat mateřským školám další povinnosti, pokud nebudou nastaveny lepší podmínky pro jejich práci.
- Oblast Dítě a svět v RVP myslím obsahuje dostatečné množství kompetencí v rozvíjení dětí, myslím, že dítě předškolního věku není schopné rozlišit pojem "evropský občan" a občan ČR
- Především jde o výchovu slušného občana - co máte konkrétně na mysli pod pojmem "evropský občan"? - nechtějme už konečně, prosím, rádobý novými frázemi a pojmy odvést pozornost od skutečného zájmu o dítě ve výchovně vzdělávacích přístupech a postupech, dejme dětem svůj čas, lásku a mějme na mysli to, že bude žít a pracovat ve společenství s jinými lidmi, tak ať se jim spolu pokud možno dobře daří. Naučme děti ctít kromě jiného zásadu, že svoboda člověka končí tam, kde začíná svoboda druhého, věřte, že sobeckost a agresivita, neochota se domluvit a neschopnost tolerance je patrná,

bohužel, už v mateřských školách, tak s tím bychom něco měli dělat, a to především ve spolupráci s rodiči - ti by to ale také museli tak chápat a chtít. A nezapomeňme na našeho skvělého pedagoga Jana Amose Komenského, jehož význam je nejen evropský, ale celosvětový. Možná by bylo dobré si jeho zásady a názory občas připomenout i v tzv. vyšších kruzích a být už konečně na něho pyšní - to od něho by se mnozí nejen u nás mohli učit.

- Nevím, myslím, že se zase chceme do něčeho plést, na co nemáme. Stačí, že alespoň u nás okamžitě musí plnit veškerá opatření, která v Evropě ani neznají - mají jiné podmínky, možnosti, jiné děti a jiný vztah ke všemu!
- Malé dítě by mělo nejprve vědět či je, kde žije a kam patří. Otázky evropského občanství jsou mu těžko pochopitelné. Dle našich zkušeností toto zvládne a má zájem jen pár jedinců a to ještě nejstarších předškolních dětí. Používáme počítačový program Evropská unie a to jen některé sekvence.
- Jistě je možné obohatit, ale v naší MŠ se snažíme hlavně o výchovu "českého občana" - myšleno v dobrém slova smyslu.
- Ano, ale nejsem přítelem PC ve třídách, děti toho mají dost doma, ve školce ať si hrají s kamarády.
- Možné to je, ale podle mého názoru je důležitější vytvářet v tomto věku vztah k prostředí, ve kterém žije a rozvíjet pocit sounáležitosti s celou planetou - na výchovu evropského občana je brzo.
- Nemohu posoudit, nemám zkušenost, snad ano.
- V předškolním věku bych cestu do zahraničí, pokud je tím myšleno toto, nechala na rodinách. Děti musí mít konkrétní zkušenosti. Názvy států, měst, jiné prostředí, kultura, příroda - pouze zprostředkovaně (encyklopedie, filmy), je pro ně abstraktní. Chce to konkrétní zkušenost, prožitek.
- Seznamujeme děti s městem, kde žijeme, účastníme se na jeho akcích, třídíme odpad, chráníme a poznáváme přírodu, jezdíme do školy v přírodě, využíváme encyklopedie, spolupracujeme s ekologickým centrem, s policií, pořádáme praktické besedy v MŠ a na městské policii o bezpečném chování v dopravě i v životě.
- Je to možné, co se týče poznatků, ale preferovala bych napřed správnou výslovnost a vyjadřování.
- Nemyslím, nechala bych to pro starší děti
- Převážná většina dětí nemá triviální dovednosti a znalosti jak v oblasti sebeobsluhy, tak poznávací. V době, kdy neumí pořádně mluvit ani mateřštinou a pohybová zdatnost

předškoláků rapidně klesá, si neumím představit jinou dimenzi, než připravit je alespoň průměrně na vstup do ZŠ, aby uměly držet tužku, dokázaly vyprávět třeba pohádku vlastními slovy nebo poznaly hlásku na začátku slova. Po dětech se někdy chce mnohem víc, než chápou a základ jim tvrdě chybí. V jejich výchově často chybí obyčejný selský rozum.

- Pro malé děti je to vše dost abstraktní, důležitější je vztah k místu, kde žije - bydlí.
- Evropu bych prozatím v MŠ do užší výchovy "netahala". Nemáme např. dítě z prostředí mezinárodně smíšeného manželství apod.= nemáme konkrétní podněty. Děti získávají širší povědomí o tom, že jsou součástí světa, Evropy, státu. Mnohé děti mají problémy s výslovností českých hlásek, jsou Češi a měly by zvládnout nejprve češtinu. V pozdějším, školním věku, budiž jim brána Evropy, jazyků, mezinárodní pospolitosti apod. plně otevřena.

Příloha č.5:   Obrazová příloha a prezentace vlastních zkušeností, příklady projektů v MŠ, jejich přínos pro děti a pedagogy, využití v práci školy

1. Příklady z vlastní praxe, přínos pro osobní i profesní růst, přínos pro školu

5.1 Mezinárodní seminář ve finské Heinole, téma „Škola – srdce vesnice v měnící se Evropě“. Rok 1999. Seminář, zkušenosti z pobytu, navázaná přátelství s kolegy v zahraničí, vzájemná výměna zkušeností emaily a návštěvy (Rakousko, Polsko) po dobu následujících 4 let, poznávání kultury a školství v sousedních zemích, dovednosti práce s PC, komunikace prostřednictvím internetu, výrazné zlepšení jazykových dovedností, následné úspěšné akce v naší mateřské škole jsou jen neúplným výčtem aktivit a přínosu, který mně osobně a naší mateřské škole seminář v rámci programu Comenius přinesl. Další osobní a profesní růst pedagoga prostřednictvím ICT.

Velmi dobrá spolupráce se zřizovatelem – poskytnutí PC s připojením k internetu již v r.1999, registrace v projektu s finskou a rakouskou školou, výměna emailů spolu s dětmi, komunikace s dětmi z finské školy, děti si vyzkoušely praktické použití a význam znalosti cizího jazyka.

Součástí projektu tzv. Kavárna Kankaina, (název dle finské vesničky Kankaina), děti ve škole pořádají svou malou kavárničku, obsluhují návštěvníky obce, připravují pohoštění, výzdobu, zábavný program atp. Program sestával z vystoupení dětí – písničky, tance reprezentující různé národnosti, státy Evropy.

Posiluje se vazba dětí k rodné vesničce, k obyvatelům, zpětně se vytváří pevný vztah mezi komunitou obce a školou. Škola je hlavním nositelem kultury a vzdělávání ve finských vesnicích velice vzdálených jedna od druhé. Projekt Kankaina byl uskutečněn v několika státech účastníky semináře a výsledky, dojmy, zkušenosti byly porovnávány prostřednictvím ICT. Sdílení, podpora, reflexe.

Projekt měl v naší obci veliký ohlas ze strany rodičovské i ostatní veřejnosti.

Přínos pro děti – vztah k lidem rodné obce, rodičům, seniorům, empatie, snaha přinést radost, výtvarné, hudebné, pracovní, pohybové aktivity.

Foto: Kavárna Kankaina v naší MŠ Dolní Újezd.

5.2 Studijní pobyt v rámci programu Arion – pro vedoucí pracovníky ve školství v italském Castelfidardu. Rok 2006. Seznámení s prací dle metody Marie Montessori na školách různých vzdělávacích stupňů. Komunikace s učiteli, inspektory, organizátory. Navázání kontaktů, diskuze, výměna zkušeností s různými alternativními vzdělávacími programy. Prevence xenofobie, poznání různých kultur, tradic. Nabídka studijních návštěv, žádost, výstupy práce, výměna zkušeností, reflexe – prostřednictvím ICT.

Foto z MŠ Marie Montessori v Castelfidardu:

První foto:

- Angličtina, základy francouzštiny a němčiny v MŠ Marie Montessori. Seznámení se třemi světovými jazyky již v předškolním věku. Jednoduché fráze, pozdravy, říkanky a písničky s pohybem.

Druhé foto:

- setkání 11 účastníků z různých zemí Evropy se starostou města na radnici v italském městě Castelfidardu.

Menší fotografie:

- chlapec pracuje s materiály, konstruuje.
- Děti se samy obsluhují v době oběda.

5.3 Kurz *“Developing Oral Fluency in the Primary or Secondary Classroom”*.

Kurz pro učitele angličtiny pracující s dětmi od 4 do 11 let a pro učitele dětí od 11 – 18 let v anglickém Exeteru. Cílem kurzu byl rozvoj plynulého vyjadřování učitelů, seznámení a procvičení metod práce při seznamování dětí se základy cizího jazyka. Angličtina v naší MŠ je prostředkem výchovy a vzdělávání již téměř 20 let. Zahraniční kurz zlepšil mé dovednosti práce s ICT, jazykové schopnosti a pomohl navázat kontakty s učitelkami pracujícími na stejném vzdělávacím stupni ve Španělsku, Rumunsku, Polsku. Získané vědomosti, zkušenosti z anglicky mluvící země, poznání její kultury byly ve formě přiměřené chápání dětí předškolního věku předávány dětem v průběhu seznamování s angličtinou dle učebnic *Playway to English* (Cambridge University Press) v naší mateřské škole a dětem prvních a druhých ročníků místní základní školy.

5.4 Seminář v rámci aktivit e-Twinning na Maltě v roce 2007 znamenal velký přínos v oblasti konkrétního využití ICT v oblasti školství. Seznámení s IC technologiemi nezbytnými pro navázání spolupráce se školami v zahraničí, s nástroji pro sdílení zkušeností, problémů a úspěchů vzdělávací činnosti s dětmi se zahraničními partnery, pro práci na projektech. Byly navázány opět kontakty, na základě kterých proběhly dva projekty mezi mateřskou školou v Německu a v Polsku.

Foto: animace, záznam webovou kamerou, natáčení animovaného příběhu. Kontakt s mnoha pedagogy, výměna zkušeností, praktické vyzkoušení dovedností. Seznámení se softwarem pro animaci, filmování, vytváření obrázkových seriálů.

5.5 Projekt „Stories“ v rámci e-Twinning aktivit s MŠ v polském městě Zabrze

Přínos pro pedagogy – práce s ICT, grafickým editorem, emailové dopisování, web kamera. Vzájemná pravidelná komunikace napomohla posilování dovedností práce s ICT, působila motivačně, sdíleli jsme profesní zkušenosti a úspěchy s kolegyní v polské mateřské škole. Práce na projektu byla prezentována rodičům na schůzce s rodiči a článkem v obecních novinách.

Přínos pro děti – děti si vyzkoušely použití jednoduché angličtiny v praxi, rozvíjela se jejich slovní zásoba a fantazie při vytváření příběhu na shodné společně zvolené téma, seznamovaly se s životem v mateřské škole a kulturou jiné země. Byl položen základ pro empatii, vzájemný respekt a toleranci.

Přínos všeobecně - seznámení s pojmem evropanství, jinou zemí, kulturou, jiným jazykem.

5.6 Projekt e-Twinning s německou MŠ – „Kde žijeme“ (Naše MŠ, naše obec/město)

Prostřednictvím ICT se děti účastnily komunikace s dětmi v německé mateřské škole. Prohlížely si prezentace německé MŠ, slyšely další cizí jazyk na DVD se záznamem vánoční besídky pro rodiče. Učitelky zvládají práci s PC, videokamerou, učí se pracovat s programem Pinnacle pro zpracování videozáznamu na DVD. Cizí jazyk a dovednost práce s ICT jsou nezbytným předpokladem k navázání spolupráce a k práci na projektech se zahraničními partnery. Byly vytvořeny a vyměněny prezentace bydliště dětí z obou států – České republiky a Německa.

5.7 Angličtina v Mateřské škole Dolní Újezd, okres Svitavy – angličtina je prostředkem výchovy dětí ke spolupráci a empatii. Je součástí programu prevence rizikového chování dětí v mateřské škole. Nabízíme ji jako dílčí vzdělávací projekt, součást ŠVP, již 20 let. Lektorka – ředitelka MŠ má státní zkoušku z anglického jazyka a First Certificate.

Foto:

